

عدالت و توسعه در آیینۀ رفتار و گفتار امام خمینی(ره)

توسعه انسان محور، جامعه عدالت‌گستر

■ **مهدی خانی - تیمور حقیقتی**
توسعه اقتصادی فرآیندی است که طی آن تولید ناخالص ملی افزایش می یابد و فقر، نابرابری اقتصادی وبیکاری کاهش پیدا می کند و رفاه همگانی نسبی به وجود می آید و این امر از طریق افزایش سرما به گذاری و تغییر و تحول در مبانی علمی-فنی تولید حاصل می شود. امام خمینی(ره) توسعه اقتصادی را به عنوان مجموعه شوه‌ها و مکانیزم های علمی-عقلانی ارتقای سطح معیشت جامعه می پذیرد اما بیش از آنکه به مسائلی که در حوزه علم اقتصاد توسعه قرار دارد پرداخته باشد، به اهداف غایی کنش اقتصادی مانند عدالت اجتماعی، ابعاد معنوی و هدف های فرهنگی نظیر خودباوری، اعتماد به نفس، توجه به دنیا را طل توجه به آخرت را مدنظر قرار داده است.

تأکیدات امام بر برخی شاخص های مهمی که در حوزه اقتصاد قرار دارد نشانگر آن است که ایشان به اقتصاد به عنوان حوزه عملی و عرفی که معیشت وزندگانی مادی مردمان را تأمین می کند به دیده اهمیت نگرسیخته است. شاخص هایی نظیر اهمیت کشاورزی، ارزش کار و کار گر، رفاه عمومی،فقرزدایی و محرومیت زدایی، خودکفایی در صنعت و...

از این رو توسعه اقتصادی به عنوان فرآ پندگی که موجب ترقی رفاه مادی مسرد می گردد، مورد توجه امام بوده و به آن بهای زیادی داده‌اند. با این حال دغدغه عمده ایشان این بوده است که به بیگانگان، طبقاتی شدن جامعه، نادیده گرفتن عدالت اجتماعی و فراموش شدن اهداف متعالی انسان منجر نگردد.

ایشان با تیزییی و حساسیت بسیار نیل به این هدف والا را در نظر گرفته و در مورد آن همواره به مسئولان مللکتی گوشزد می کردند. البته با هوشمندی تمام این نکته را مدنظر داشتند که تقلید کورگورانه از الگوی توسعه و سبک زندگی غربی چه نتایج مخرب و چیران ناپذیری را در زندگی مردم به بار خواهد آورد. از این رو روش ایشان به توسعه متاثر از دیدگاه مذهبی بود، یعنی فرآیندی که علاوه بر تأمین رفاه مادی برای مردم، به هدایت و رشد معنوی آنان منجر شود. به عبارت دیگر رفاه مادی زیرساخت رشد معنوی باشد.

این نوشتار سعی داریم محورهای توسعه‌از دیدگاه امام راحل را به تفصیل بررسی کنیم.
■ **معنویت**
از نظر امام خمینی(ره)معنویت اساس هر حرکت و تحول بشری است و بدون اعتقاد وایمان اعمال بشر ناقص وایتر است.آن بزگوار توکل به خداوند، متعال را راه نجات از آشفتنگی ایملکت و بازسازی خرابی های آن می دانستند.ایشان همواره مسئولان را به خودسازی، ساده پستی و پرهیز از روحیه اشرافی گری دعوت می کردند و خدمت مسئولان به مردم را تکلیف شرعی آنان و اقلیمی در جهت کسب رضای خدا می دانستند.
■ **استقلال و آزادی**
آزادی نیز از شعارهای محوری انقلاب اسلامی بوده و توسعه می یابست به تقویت هرچه بیشتر آزادی در جامعه با حفظ حدود آن بپردازد و با دوست یابی، مردم احساس کنند که این ها از جامعه، از حاکمیت استبداد و خودکامگی جلوگیری نماید.فرآیند توسعه نباید آزادی های مشروع و قانونی مردم را سلب نماید. امام راحل خودباوری و اعتماد به نفس را راه رسیدن به استقلال و آزادی می دانستند. همچنین آزادی حقیقی را چارچوب قوانین اسلام تعبیر کرده و الگوی آزادی غربی را نوعی وابستگی و موجب تباهی جوانان وطن قلمداد می کردند. به علاوه ایشان خودکفایی در زمینه صنعت و کشاورزی را همیشه مدنظر داشته و برای نیل به این مقصود دستنیایی به تکنولوژی های روز را به مسئولان توصیه می کردند. نمونه هایی از مصادیق آزادی اجتماعی و حدود آن به خوبی در کلام امام منعکس می باشد.

«آزادی یک مسئله ای نیست که تعریف داشته باشد، مردم عقیده شان آزاد است. کسی الزامشان نمی کند که شما باید حتماً این عقیده را داشته باشید، کسی الزام به شما نمی کند که شما باید حتماً با «در جمهوری اسلامی هر فردی از حق آزادی عقیده و بیان برخوردار خواهد بود ولیکن هیچ فرد یا گروه، وابسته به قدرت های خارجی را اجازه خیدات نمی دهیم.» آزادی یک چیز واضحی است» «در مملکت ما آزادی اندیشه» «هر مملکت ما آزادی بیان هست ولی آزادی توطنه و آزادی فساد در کار نیست»

■ **عدالت**
امام خمینی نسبت به عدالت، قسط و عدل یا دیدی گسترده و همه جانبه نگر بسته و آن را توسعه اقتصادی فرآیندی است که طی آن تولید ناخالص ملی افزایش می یابد و فقر، نابرابری اقتصادی و بیکاری کاهش پیدا می کند و رفاه همگانی نسبی به وجود می آید و این امر از طریق افزایش سرما به گذاری و تغییر و تحول در مبانی علمی-فنی تولید حاصل می شود. امام خمینی(ره) توسعه اقتصادی را به عنوان مجموعه شوه‌ها و مکانیزم های علمی-عقلانی ارتقای سطح معیشت جامعه می پذیرد اما بیش از آنکه به مسائلی که در حوزه علم اقتصاد توسعه قرار دارد پرداخته باشد، به اهداف غایی کنش اقتصادی مانند عدالت اجتماعی، ابعاد معنوی و هدف های فرهنگی نظیر خودباوری، اعتماد به نفس، توجه به دنیا را طل توجه به آخرت را مدنظر قرار داده است.
تأکیدات امام بر برخی شاخص های مهمی که در حوزه اقتصاد قرار دارد نشانگر آن است که ایشان به اقتصاد به عنوان حوزه عملی و عرفی که معیشت وزندگانی مادی مردمان را تأمین می کند به دیده اهمیت نگرسیخته است. شاخص هایی نظیر اهمیت کشاورزی، ارزش کار و کار گر، رفاه عمومی،فقرزدایی و محرومیت زدایی، خودکفایی در صنعت و...
از این رو توسعه اقتصادی به عنوان فرآ پندگی که موجب ترقی رفاه مادی مسرد می گردد، مورد توجه امام بوده و به آن بهای زیادی داده‌اند. با این حال دغدغه عمده ایشان این بوده است که به بیگانگان، طبقاتی شدن جامعه، نادیده گرفتن عدالت اجتماعی و فراموش شدن اهداف متعالی انسان منجر نگردد.
ایشان با تیزییی و حساسیت بسیار نیل به این هدف والا را در نظر گرفته و در مورد آن همواره به مسئولان مللکتی گوشزد می کردند. البته با هوشمندی تمام این نکته را مدنظر داشتند که تقلید کورگورانه از الگوی توسعه و سبک زندگی غربی چه نتایج مخرب و چیران ناپذیری را در زندگی مردم به بار خواهد آورد. از این رو روش ایشان به توسعه متاثر از دیدگاه مذهبی بود، یعنی فرآیندی که علاوه بر تأمین رفاه مادی برای مردم، به هدایت و رشد معنوی آنان منجر شود. به عبارت دیگر رفاه مادی زیرساخت رشد معنوی باشد.

این نوشتار سعی داریم محورهای توسعه‌از دیدگاه امام راحل را به تفصیل بررسی کنیم.
■ **معنویت**
از نظر امام خمینی(ره)معنویت اساس هر حرکت و تحول بشری است و بدون اعتقاد وایمان اعمال بشر ناقص وایتر است.آن بزگوار توکل به خداوند، متعال را راه نجات از آشفتنگی ایملکت و بازسازی خرابی های آن می دانستند.ایشان همواره مسئولان را به خودسازی، ساده پستی و پرهیز از روحیه اشرافی گری دعوت می کردند و خدمت مسئولان به مردم را تکلیف شرعی آنان و اقلیمی در جهت کسب رضای خدا می دانستند.

■ **استقلال و آزادی**
آزادی نیز از شعارهای محوری انقلاب اسلامی بوده و توسعه می یابست به تقویت هرچه بیشتر آزادی در جامعه با حفظ حدود آن بپردازد و با دوست یابی، مردم احساس کنند که این ها از جامعه، از حاکمیت استبداد و خودکامگی جلوگیری نماید.فرآیند توسعه نباید آزادی های مشروع و قانونی مردم را سلب نماید. امام راحل خودباوری و اعتماد به نفس را راه رسیدن به استقلال و آزادی می دانستند. همچنین آزادی حقیقی را چارچوب قوانین اسلام تعبیر کرده و الگوی آزادی غربی را نوعی وابستگی و موجب تباهی جوانان وطن قلمداد می کردند. به علاوه ایشان خودکفایی در زمینه صنعت و کشاورزی را همیشه مدنظر داشته و برای نیل به این مقصود دستنیایی به تکنولوژی های روز را به مسئولان توصیه می کردند. نمونه هایی از مصادیق آزادی اجتماعی و حدود آن به خوبی در کلام امام منعکس می باشد.

«آزادی یک مسئله ای نیست که تعریف داشته باشد، مردم عقیده شان آزاد است. کسی الزامشان نمی کند که شما باید حتماً این عقیده را داشته باشید، کسی الزام به شما نمی کند که شما باید حتماً با «در جمهوری اسلامی هر فردی از حق آزادی عقیده و بیان برخوردار خواهد بود ولیکن هیچ فرد یا گروه، وابسته به قدرت های خارجی را اجازه خیدات نمی دهیم.» آزادی یک چیز واضحی است» «در مملکت ما آزادی اندیشه» «هر مملکت ما آزادی بیان هست ولی آزادی توطنه و آزادی فساد در کار نیست»

فرهنگ و هنر

سرویس فرهنگی ۴۹۸۴۶۶

فرهنگی که امام خمینی (ره) بنیانش را گذاشت

راه‌بیداری جهان اسلام از ایران می‌گذرد

زودتر می‌توانند به استقلال برسند.

روز قدس فقط روز فلسطین نیست، روز اسلام است، روز حکومت اسلامی است... روزی است که باید به ابرقدرت‌ها فه‌ماند که دیگر آنها نمی‌توانند در ممالک اسلامی بشروری کنند. من روز قدس را روز اسلام و روز رسول اکرم می‌دانم و روزی است که باید ما تمام قوای خودمان را مجهز کنیم و مسلمین از آن نژوایی که آن‌ها را کشاده بود خارج شوند و با تمام قدرت و قوت در مقابل اجانب بایستند.»

■ **امام خمینی (ره) رهبری جهانی بود**

امام خمینی فقط رهبر انقلاب اسلامی ایران نبود و می‌خواستند تمام کشورهای زیر سلطه از استبداد زورگویان نجات بدهند و در سخنرانی‌ها به آنها خط مشی می‌دادند: «از همه کشورهای زیر سلطه، برای به دست آوردن آزادی و استقلال، کاملاً پشتیبانی می‌نماییم و به آنان صریحاً می‌گوییم که حق گرفتن است قیام کنید و ابرقدرت‌ها را صحنه تاریخ و روزگار برانندازید. من بارها گفته‌ام و هم‌اکنون هندلم‌می‌دمم که اگر شرک ستم‌کشیده‌و افریقایه خودشان متکی نباشند، تابید گرفتارند.»

■ **مسلمانان فریاد هیهات منالذله سر می‌دهند**

و امروز بعد از گذشت ۲۶ سال از انقلاب اسلامی ایران شاهدیم که در مصر، لیبی، الجزایر، فلسطین اشغالی، غزه، لبنان، سوریه، عراق، بحرین و یمن همه مسلمانان به‌با خاسته‌اند و فریاد هیهات منالذله« سر داده‌اند و نمی‌خواهند زیر سلطه ستمگران باشند و خواهان حکومت اسلامی هستند و این قتل و کشتاری که در کشورهای مثل یمن، عراق و سوریه شاهد آن هستیم علتش این است که کشورهای ستمگر نمی‌خواهند که این کشورها به استقلال برسند. و چون اسلام را عامل اصلی این تحرکات مسلمانان می‌دانند با اختلافی که در بین مسلمانان انداخته‌اند و با

تأسیس فرقه‌های ضاله و منحرفی مثل طالبان و داعش و... می‌خواهند هم‌این تحرکات را س‌کوب کنندوهم چهره‌ب‌دی اسلام را به مردم جهان معرفی کنند و هم‌با این کار از نفوذ انقلاب اسلامی به کشورهای دیگر جلوگیری نمایند.

■ **وحدت، لازمه بقای بیداری اسلامی**

در حالی که اکثر مسلمانان در هر مذهبی که هستند اختلافات‌شان را کنار بگذارند و با یکدیگر هم‌سو و هم‌چ‌ت شوند و فقط علیه دشمن واحد خودشان بجنگند کمتر شاهد این قتل و کشتارهای بی‌رحمانه خواهیم بود و زودتر می‌توانند به استقلال برسند.

■ **دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی**

امسال بعد از گذشت ۲۶ سال از رحلت امام خمینی (ره)، مقام معظم رهبری از ایت‌الله خ‌انه‌ای‌ای رهبری که بعد از امام س‌کندار انقلاب اسلامی است هنوز هم وحدت و همدلی را عامل پیشرفت کشورمان و مسلمانان دیگر جهان می‌داند همانط‌ور که در پیام نوروزی که امسال داشتند مردم

و دولت را به همدلی و هم‌زبانی دعوت کردند. از بیان پیام نوروزی قرآن می‌آنهاست: این دشمن را برای امسال انتخاب کردم؛ دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی، امیدواریم این شعار در عمل تحقق پیدا کند و هر دو ن‌گفته‌ای شعار، یعنی تعاضد میان ملت و ملت و نیز هم‌ان، ملت بسا همت و با شجاعت‌مان، ملت صلبر و ملت دانا پیمان، و همچنین دولت خدمت‌گزار بتوانند به این شعار به معنای حقیقی کلمه عمل

بکنند و آثار و نتایج آن آرینبند.

مقصد الهی، مقصد اعلی که دارند، و آن تحکیم حکومت اسلامی، حکومت الله، حکومت قرآن همه برای این بود.

به‌طوری‌که اگر معارضی با این نبودند، معلوم نبود که جنگی پیش بیاید. معارضه داشتند و نمی‌گذاشتند که این حکومت تحقق پیدا کند، جنگ پیش آمد.»

■ **صدور انقلاب، بیداری اسلامی**

امام خمینی (ره) در مورد بیداری اسلام می فرماید: «... ما می‌خواهیم این چیزی که در ایران واقع شد و این بیداری که در ایران واقع شد و خودشان از ابرقدرت‌ها فاصله گرفتند و دست آنها را از مخزن خودشان کوتاه کردند، این در همه ملت‌ها و در همه دولت‌ها بشود. آزوری ما این است. معنی صدور انقلاب ما این است که همه ملت‌ها بیدار بشوند و هم دولت‌ها بیدار بشوند و خودشان را از این گرفتاری که دارند و از این تحت سلطه بودنی که هستند و از اینکه همه مخازن آنها دارد به باد می‌رود و خودشان به‌نحوظ زندگی می‌کنند نجات دهند.»

■ **انقلاب اسلامی الگوی کشورهای مسلمان**

بزرگ‌ترین دست‌انورد انقلاب این بود که مسلمانان به این خودباوری رسیدند که با استقلال و عدم تکیه بر قدرت‌های بزرگ دنیا هم می‌توانند کشور خود را اداره کنند و از طرفی کشور ایران الگوی خوبی برای تمام کشورهای مسلمان بود. آنها س با نمونه‌برداری از انقلاب اسلامی ایران از جا برخاستند و با تأسی به قرآن وشعائر اسلام با مبارزه با حاکمان جائز مللکشان آنها را برکنار کردند و اداره کشورشان را در دست خود گرفتند.

رهبری که با تفکرش زنده ماند

■ **اسطوره‌ها که برای همه اسطوره‌هاست**

گاهی وقتی سخن از یک اسطوره می‌شود، مردم آن یک سرزمین اسطوره مشترکی دارند که اگر بخواهیم آن را در انسان‌هایی با عقاید و ارزش‌های کاملاً متفاوت تطبیق دهیم، راه به جایی نمی‌بریم زیرا تفاوت ارزش‌های آن اسطوره چنان با دیگر ملل چشمگیر است که راهی جز منحصر کردن آن نمی‌توان یافت. امام ویژگی در اسطوره دوران معاصر ایران صدق نمی‌کند. امام خمینی (ره) نه تنها در ایران بلکه در نظر دیگر مسلمانان جهان و حتی غیر مسلمانان شخصیتی از زمشند و قابل تبعیت داشتند... مصداق‌های چنین ادعایی را به سادگی می‌توان یافت.

برای نمونه وقتی علی اکبر(ا ف از نسوی یکی از گروه‌های اسلامی او کر این برای شرکت در مراسم سالگرد ا در تحال امام خمینی (ره) به ایران می‌آید، در مصاحبه‌ای که با مجله حضور (شماره ۶۲، پاییز ۱۳۸۶) داشته، در پاسخ به این سؤال که به نظر شما تفاوت اساسی امام خمینی با سایر رهبران دنیا چیست، می‌گوید: «برای درک این تفاوت باید ببینیم رضایت‌خداوند در چیست، اولین و بزرگ‌ترین دلیل معتبر این تفاوت، آن است که امام خمینی (ره) در عرصه عرفان به قدری ر زحمت کشیدند که توانستند خداوند را به خوبی بشناسند و در جهت رضای او مجاهدت کنند. یکی از ثمرات شناخت خداوند این بود که ضمن مشاهده آسمان ولایت، اظهار کوچگی و ایمان قوی، عقل (ره) و آزادی‌بخش جهان، امام حسین(ع) است. این است که مذهب شیعه، مذهب حقیقی است. خدا را شکر هنوز کسانی هستند که مؤمن به اهداف و اندیشه‌های امام هستند و آنها را به دیگران می‌رسانند. امام خمینی (ره) توانست بعضی از مقاصد امام حسین(ع) را در دنیا به هر حله اجرا در آورد. حضرت امام(ره) از لحاظ فیزیکی و جسمی از دنیا رفته است ولی از نظر روحی و معنوی با ماست، اگر نبود، جمهوری اسلامی نمی‌توانست این چنین با قدرت در برابر رژیم شیطانی صهیونیستی ایستادگی کند.

هر چند که دشمنان سعی در محو و نابود کردن آن‌ها در بنبراین، تفاوت امام با سایر رهبران عالم این است که ایشان خداوند را شناختند و همچون امام حسین(ع) در